

Европейското акционерно дружество като застраховател

д-р Христина Атанасова

With the entry into force of the new Insurance Code (2006) and subsequent amendments, according to the provisions of Regulation (EC) 2157/2001 on the Statute for a European company, introduced the possibility legislator Bulgarian European company may carry insurance and reinsurance business in our territory, applying the provisions of the Insurance Code, relating to insurers companies.

key words: Societas Europaea (SE), private limited company, legal status of insurer, foreign insurer, licence for the performance of insurance activity, registration of an insurance company

ВЪВЕДЕНИЕ

С влизането в сила на новия Кодекс за застраховането (01.01.2006 г.) и последвалите го изменения, съобразно действието на разпоредбите на Регламент (ЕО) 2157/2001 относно устава на европейското дружество, българският нормотворец въведе възможността Европейското дружество да може да извършва застрахователна и презастрахователна дейност на наша територия, прилагайки разпоредбите на КЗ, отнасящи се до застрахователи акционерни дружества.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Регламентът урежда само основните и най-важни въпроси относно статута на европейското дружество (ЕД). За всичко останало той препраща към правото на държава – членка, където е седалището на дружеството, т. е. към разпоредбите, уреждащи АД. Такива се съдържат в ТЗ. Те са общи за всички АД, а за тези дружества, които извършват специфичната дейност – застраховане, приложение ще намерят и нормите на КЗ.

Европейското акционерно дружество е правно-организационна форма, която позволява на дружества от различни държави – членки да се обединят за осъществяването на съвместна стопанска дейност.

Чл. 9 от Регламента урежда последователността, в която се прилагат нормите на правото на ЕС и нормите на националното законодателство. На първо място това са разпоредбите на самия Регламент (ЕО) 2157/2001, следвани от разпоредбите на устава на дружеството (в случаите, когато Регламентът препраща към тях). За неуредените или ненапълно уредени въпроси Регламентът препраща към националното право (ТЗ – търговско-правните норми, отнасящи се за самото ЕАД); разпоредбите за АД на правото на държава – членка по седалището на ЕД и на последно място приложение ще намерят разпоредбите на националното право по седалището на ЕД, които препращат към неговия устав.

Що се отнася до възможността ЕД да извършва застрахователна дейност у нас, то приложение ще намерят и специалните норми на КЗ, уреждащи специфични изисквания за застрахователното АД. Според чл. 3, ал. 3 КЗ за застраховател ЕАД се прилагат разпоредбите за застрахователните дружества по този кодекс. Съгласно чл. 9, пар. 3 от Регламента, ако дружеството извършва застрахователна дейност, т. е. дейността му е специфична, Се ще се регулира от КЗ, т. е. от специфичните разпоредби на националното законодателство. Те ще се прилагат изцяло за ЕАД. Учредяването на застрахователното АД, извършването на дейност от него, преобразуването му и съответно прекратяването става по реда на ТЗ, при условие че в КЗ не е предвидено нещо различно. При Европейското застрахователно акционерно дружество приложение намират разпоредбите на Регламента, разпоредбите на устава му, разпоредбите на КЗ, на ТЗ относно SE (чл. 281 - 283) и на ТЗ относно АД (когато КЗ препраща към ТЗ).

ЕАД придобива юридическа самостоятелност от деня на вписването му в търговския регистър. Регламентът предвижда задължението регистрацията (съответно заличаването) на дружеството да бъде публикувана в официалния вестник на ЕО. Задължението за вписване в нарочен публичен регистър на съответната държава – членка е съобразено с изискванията на Първа директива 68/151/ЕИО относно координирането на границите, които държавите – членки изискват от дружествата съгласно чл. 58, параграф 2 от ДЕО. За застрахователното АД КЗ въвежда задължението дружеството да се сдобие първо с лиценз и след това да се впише в ТР. Неговият предмет на дейност е ограничен само до посочените в лиценза видове застраховки. Следователно едно ЕАД, желаещо да извършва застрахователна дейност на наша територия, може да направи това по един от следните начини:

- 1) да се регистрира със седалище в Р България, като така се създава нов правен субект;
- 2) вече създадено ЕАД да учреди клон на наша територия, като упражни правото на установяване;
- 3) ЕАД, което е получило разрешение да извършва застрахователна дейност от друга държава – членка, където се намира неговото седалище, може да сключва застраховки по лиценза, при условията на свободата на предоставяне на услуги.

В първия случай на вписване в ТР подлежи новосъздаващият се правен субект. В този случай ЕАД става самостоятелно юридическо лице след като са изпълнени следните изисквания:

- 1) отговаря на изискванията на правните норми на КЗ;
- 2) получило е лиценз от Комисията по финансов надзор (КФН); и е
- 3) вписано в търговския регистър (ТР).

Във втория случай съществуващият правен субект ще създаде клон на наша територия, който ще впише в ТР. Предметът на дейност на клона ще бъде ограничен до предмета на дейност на ЕАД, получило вече лиценз да извършва застрахователна дейност.

В третия вариант съществуващото ЕАД може да започне да извършва дейност от датата, на която е уведомен от съответния компетентен орган на държавата – членка по произход, че на КФН е предоставена информацията относно рисковете, които застрахователят възнамерява да покрива в Р България, видовете застраховки, по които има право да извършва дейност в държавата – членка по произход, както и удостоверение, че застрахователят разполага със собствени средства за покриване на границата на платежоспособност и гаранционния капитал (чл. 54, ал. 1 КЗ).

ЕАД се учредява по нормативно-разрешителната система. Неговото вписване в търговския регистър се основава на дадения вече лиценз от комисията (чл. 35, ал. 1 КЗ). В 7-дневен срок от вписването в ТР ЕАД, регистрирано като застраховател, е длъжно да представи на КФН удостоверение за вписване (чл. 35, ал. 2 КЗ). Комисията води свой отделен регистър на вписаните застрахователи и презастрахователи, но вписването в този регистър не е елемент от фактическия състав. КФН ще издаде лиценз, ако ЕАД отговаря на специалните изисквания на чл. 30 КЗ – уставът (и други учредителни документи); списък с имената на акционерите (съответно и размерът на участието им); удостоверение от банка, че са внесени парични средства за сметка на записаните акции; заявление от лицата, които придобиват квалифицирано участие; декларации за произхода на средствата, с които са направени вноски срещу записани акции и за свързаност на лицата, и за липса на задължения към държавата и общините за лицата с квалифицирано участие; списък на лицата, които са членове на управителен или контролен орган, както и тези, които са оправомощени да управляват и представляват застрахователното дружество, че притежават професионална квалификация, опит и добра репутация; данни за отговорния актюер; програма за дейността и документ за платена такса за разглеждане на документите. Лицензът

винаги е писмен акт и определя изчерпателно видовете застраховки, по които той има право да извършва застрахователна дейност.

Друго специфично изискване към застраховател – ЕАД се отнася до размера на вписания капитал. Той не може да бъде по-малък от минималния размер на гаранционния капитал, който е различен в зависимост от вида на застраховането и се изразява в милиони. Следователно вписан капитал и гаранционен капитал съвпадат към момента на вписване на дружеството в ТР, но само до минималната граница на гаранционния капитал. Вписаният капитал може да бъде и много повече от тази граница. За разлика от вписания капитал, предвиден в ТЗ за АД (50 000 лв.) и този на ЕАД (съобразно чл. 4 Регламента) – 120 000 евро, съобразно изискванията на КЗ и специфичността на извършваната дейност, този на ЕАД – застраховател е в пъти повече. Капиталът трябва да бъде изцяло записан и внесен към дата на подаване на заявлението за получаване на лиценза.

КЗ предвижда вноските да бъдат само парични. Те не могат да бъдат от заемни средства, да се правят със средства с недоказан произход или със средства, получени в резултат от незаконна дейност. Застраховател – ЕАД може да издава само поименни безналични акции с право на един глас. Правният режим на поименните акции е регламентиран от ТЗ.

Друго специфично за ЕАД-застраховател е изписване на фирмата – задължително преди или след наименованието на дружеството се добавя съкращението „СЕ” и се изписва думата „застраховане”.

КЗ предвижда възможност за застрахователите да откриват повече от един клон в едно населено място. ТЗ урежда възможност на ЕАД да създава свои подразделения. Считам че формулировката в ТЗ е неточна и се има предвид клон.

В Регламента са изчерпателно изброени учредителните способности. Учредяването на ЕД е производно, т. е. налице е вече учредено АД, съгласно вътрешното законодателство на държава – членка.

ЕАД може да бъде учредено по един от следните начини:

- 1) чрез сливане;
- 2) учредяване на холдингово ЕД;
- 3) учредяване на дъщерно ЕД;
- 4) преобразуване на АД в ЕД.

СЕ не може да бъде учредено от физически лица, а само чрез участие на поне едно юридическо лице. Физическите лица могат да бъдат акционери в ЕАД, когато то е образувано чрез сливане или когато направят вноски в холдингово дружество ЕД и получат акции в него.

Съгласно чл. 38 Регламента ЕАД може да избира измежду една от двете системи за управление - едностепенна (монистична) и двустепенна (дуалистична). Избраната система трябва да е изрично посочена и уредена в устава на дружеството. КЗ не урежда по коя система е длъжно да се управлява един застраховател АД. Следователно той има право на избор измежду една от двете системи. КЗ определя изисквания и ограничения само за членовете на управителен или контролен съвет, които се отнасят до професионалната квалификация, опитът и добрата репутация на ФЛ. Тези лица подлежат на предварително одобрение от зам. -председателя на КФН преди вписването им в ТР. Едностепенна система предвижда като задължителни органи Общо събрание и управителен орган (Съвет на директорите), докато задължителните органи на управление при двустепенната система са: Общо събрание, надзорен орган (Надзорен съвет) и ръководен орган (Управителен съвет).

Прекратяването, ликвидацията, несъстоятелността и спирането на плащанията се регулират от правото относно АД на държава – членка по седалище на ЕД. Откриването и приключването на тези производства подлежи на публикуване. Ако според това право е задължително седалището и главното управление да съвпадат по място, а това не е налице, ЕД може да бъде задължено да го изпълни или да пре-

места седалището си на територията на друга държава – членка. В противен случай се пристъпва към принудителна ликвидация. Всяко лице или орган може да сигнализира държавата – членка по седалището, че то и главното управление на ЕД се намират в нарушение на това изискване. За ЕД е предвидена съдебна защита по реда на вътрешното право.

Чл. 66 Регламента предвижда, че АД може да се преобразува в ЕАД. Трябва да са минали поне 2г. от учредяването на ЕД и да са приети поне 2 годишни счетоводни отчета. Преобразуването не води до прекратяване и учредяване на ново дружество. Ръководният орган съставя проект и доклад за преобразуването, който се публикува месец преди датата на ОС. Независими експерти, назначени от компетентен орган на държава – членка, удостоверяват, че дружеството притежава активи, еквивалентни на неговия капитал (според чл. 282, ал. 2 във връзка с чл. 262, ал. 3 ТЗ АВ назначава проверител). Решението се взема от ОС по ред, предвиден в националното право.

КЗ въвежда нормативни ограничения при преобразуване на застраховател, които се отнасят и до ЕАД - застраховател. Преобразуването се извършва винаги с разрешение на КФН, при условие, че са изпълнени следните условия:

1. с преобразуването се гарантират правата на потребителите на застрахователни услуги и

2. след преобразуването застрахователят е длъжен да разполага със собствени средства, които съответстват на границата на платежоспособността.

Съгласно чл. 117, ал. 2 КЗ преобразуване чрез промяна на правната форма или на предмета дейност не се допуска. Преобразуване чрез сливане или чрез вливане се допуска само между застрахователи, при условие, че са спазени ограниченията на дейността (чл. 9, ал. 1 КЗ). Когато застраховател се преобразува чрез разделяне или чрез отделяне, новоучредените застрахователни дружества, трябва също да са застрахователи. Едновременно с издаване на разрешението за преобразуване КФН издава и лиценз за извършване на застрахователна дейност на новоучреденото дружество. КЗ предвижда защита на застрахованите лица, като им дава възможност в 60-дневен срок от получаване на уведомлението от съответния застраховател (в 14 дни от извършване на преобразуването) да прекратят застрахователните си договори.

Застраховател ЕАД може да се прекрати по един от начините, съобразно разпоредбите на КЗ - чрез доброволна ликвидация (по решение на Общото събрание след получаване на разрешение от комисията), принудителна ликвидация (чрез отнемане на лиценза) и чрез обявяване в несъстоятелност (само по искане на комисията). Принудителна ликвидация ще е налице и когато уставното седалище несъвпада с мястото на главното управление. Прекратителните основания са изчерпателно изброени в КЗ, а в процедурата за обявяване в несъстоятелност се прилагат разпоредбите на ТЗ. КЗ препраща към ТЗ, с изключение на изчерпателно изброени членове от ТЗ, които са неприложими към застраховател.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В България, която е държава с импортна икономика, все още няма регистрирано ЕАД. Макар че застрахователната дейност е всеобща (извършва се във всяка една държава), би било удачно вместо чуждестранните застрахователи да регистрират на наша територия клонове, наши застрахователни дружества да се обединят и да създадат застрахователно европейско дружество. Централизирането на дейността значително ще улесни специфичните капиталови изисквания за извършване на застрахователна дейност.

ЛИТЕРАТУРА

1. Кодекс за застраховането (ДВ, бр. 77/ 9. 10. 2012г.).

2. Регламент (ЕО) 2157/2001 относно устава на европейското дружество.
3. Търговски закон (ДВ, бр. 60 / 7. 08. 2012г.).
4. Стефанов, Г. Европейско дружествено право, 2011, с. 116 – 211.

За контакти:

гл. ас. д-р Христина Атанасова, Катедра „Правни науки и екология“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов, 0631 66-303, e-mail: hatansova@uni-svishtov. bg